

Gábor Dénes

(1900-1979)

Gábor Dénes Nobel-díjas magyar fizikus, gépészmérnök, villamosmérnök, a holográfia feltalálója. Budapesten született 1900. június 5.-én majd 1979. február 9.-én hunyt el Londonban.

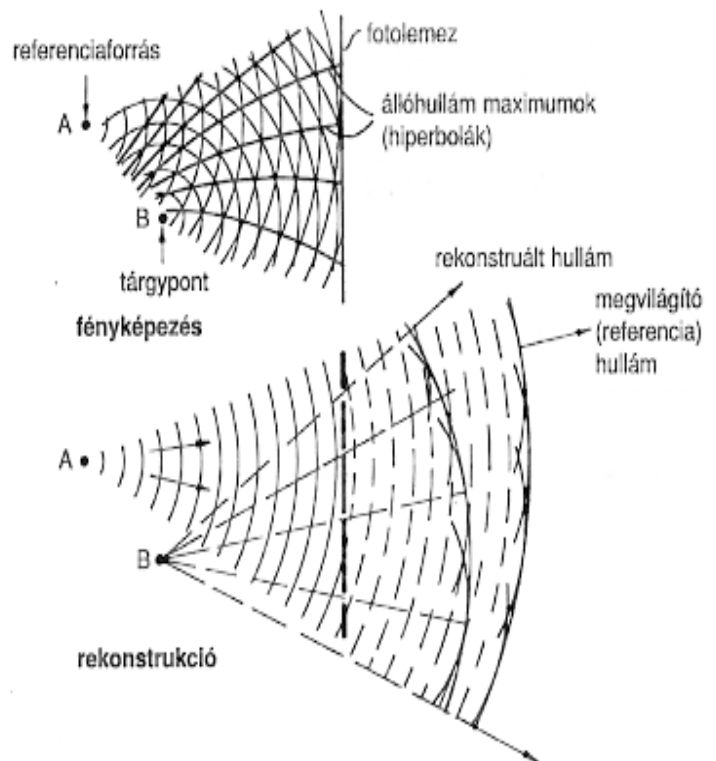
Tanulmányai:

- Elemi iskolai tanulmányait a Szemere utcai községi elemi népiskolában (1906-1910), a középiskolát a Budapesti V. kerületi Magyar Királyi Állami Főreáliskolában (1910-1918) végezte.
- 1918. március 6-án érettségizett.
- Novemberben beiratkozott a Magyar királyi József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gépészmérnöki osztályába.

1920-tól Berlinben folytatta tanulmányait a charlottenburgi Technische Hochschule elektromérnöki karán. 1921. június 24-én tette le első szigorlatát a Műegyetemen, majd 1924-ben mérnöki diplomát szerzett Berlinben.

Kutatási területei:

- 1911. november 14-én kelt az Aeroplán körhinta szabadalmi leírása
- 1927-ben doktori értekezést írt a katódsugárcsőről.
- 1927-1932-ig Siemensstadtban, a Siemens és Halske kutatólaboratóriumában, 1932-1933-ig pedig Erlangenben, a Siemens-Reiniger-Veifa nevű cégnél dolgozott.
- 1934-ig az Egyesült Izzó kutatólaboratóriumában gázkisüléssel foglalkozott.
- 1934-1948-ig a British Thomson-Houston Társaság kutatólaboratóriumában dolgozott Rugbyben.
- 1947-ben Angliában találta fel a holográfiát, amiért később, 1971-ben fizikai Nobel-díjat kapott. A holográfia azonban 1960-ig, a lézer felfedezéséig nem terjedt el.

2. ábra. A holográfia alapelve, 1947.

- 1949-1958-ig az Imperial College-ban elektronikát adott elő. 1956-ban a Royal Society a tagjává választotta.
- 1958-1967-ig az alkalmazott elektronfizika professzora volt az Imperial College-ban.
- Gábor az emberi kommunikációt és a hallást is tanulmányozta.

Főbb díjai:

- 1956 – Royal Society rend tagja
- 1964 – Magyar Tudományos Akadémia emlékérmé
- 1967 - Nemzetközi Kommunikációs Intézmény Colombusz – díja
- 1968 - Albert Michelson – medál
- 1970 – Becsületmedál az Elektronikus Gépészek Intézményétől
- 1971 – Fizikai Nobel – díj (a holográfia felfedezéséért)
- 1971 – Tiszteletbéli doktorrá avatják a Delft egyetemen
- Potsdamban utcát neveznek el róla.
- Budapesten róla nevezik el a Gábor Dénes Főiskolát.

Élete:

- Édesapja, *Günszberg Bernát*, a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársaságnál (MÁK Rt.) dolgozott főkönyvelőként, majd cégvezetőként, végül igazgatói rangban, 1928-ig. Édesanyja Jakobovits Adél. A szülők 1899-ben kötöttek házasságot, s 3 gyermekük született: Dénes (1900), György (1901), Endre (1903).
- Az apa 1902. március 8-án fiaival együtt engedélyt kapott, hogy családnevüket „Gábor”-ra változtassák.
- 1918. március 15-én behívták katonának, az észak-itáliai fegyverszünet után tért haza.
- 1919. május 24-én áttért az evangélikus vallásra.
- 1933-ban, a náci hatalomátvétel után elhagyta Németországot és hazatért Magyarországra.
- 1936. augusztus 8-án feleségül vette Marjorie Louise Butlert, akivel haláláig harmonikus házasságban élt, gyermekük nem született.
- 1946-ban édesanyja hozzá és testvéréhez Angliába költözött.
- 1967-ben nyugalomba vonult. 1968-ban részt vett a Római Klub alapításában. „A holografikus módszer feltalálásáért és a kifejlesztéséhez való hozzájárulásáért” 1971-ben megkapta a fizikai Nobel-díjat. 1974-ben súlyos agyvérzést szenvedett. 1979. február 9-én hunyt el Londonban.

Vívmányai:

➤ AEROPLAN-KÖRHINTA

➤ IZZÓLÁMPA

➤ ELEKTROMOS KISŰLÉS ESZKÖZ

➤ KATÓDSUGÁRCSŐ

➤ ELEKTRONSOKSZOROZÓ

➤ FÉNYKAPCSOLÓ

➤ ÉLEKTRONOPTIKAI RENDSZER

➤ MÁGNESES ELEKTRONLENCSÉK

➤ MÓDSZER NAGYÍTOTT KÉPEK NYERÉSÉRE

➤ MÁGNESES RÖGZÍTŐ ANYAGOK

➤ KOMPOZIT ANYAGOK ÉS GYÁRTÁSUK

